

Häme
Frostet hol.
Brojöholstersson.

Uppst. av Kurt Franklin.

2244 1929

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Odens jakt.

Om efterhösten kan man höra ett drev fara fram i luften med hundar, som glävsar och sedan hörts ett par skott. Det är Odens jakt och han är dömd att jaga så länge världen står, men varför har jag aldrig hört.

Odens jakt.

2244

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVJätten, bonden
och kon.Jätten, bonden
och kon.

Det var en gång en jätte, som ofta kom förbi en husmansko och alltid hade han en säck på ryggen och alltid skrek kon när han gick förbi. Där var ingen, som såg jätten för han var osynlig. Men en gång tyckte, han det var synd om kon, han knöt upp säcken och hälldé ut vete och lade till den. Sedan gick han till bondens stuga och sade till honom, att han skulle ge kon föda häданefter. Och nu såg bonden honom. När bonden kom ut till kon, låg det ett helt lass vete hos henne. Så en kan förstå, det var en riktigt stor jätte.

2244

LUND'S UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

En annan gång var det en pojke och en jätte, som skulle fälla träd. "Nu hugger du vid roten, så tar jag toppen", sa pojken till jätten. Det var jätten med på och pojken klev upp i trädet. "Det var ett styvt arbete", sa jätten, när trädet var fällt. "Det tyckte jag också", sa pojken och grinade åt den dumma jätten, för då trädet föll hade pojken vigt hoppat ned utan att jätten märkt det.

A 1050

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Trollen i Hardeberga.

Sådana här här varit och det är många, som sett dem, t.ex.: min mormors syster, som var barnmorska. Vad var det för slags folk? De är utdöda nu. Kallade kyrkan för bjällekko.

En gång kom trollen och hämtade henne - hon skulle på förrättning hos dem och så bar det i väg rakt in i mullen. När hon var färdig fick hon själv begära ersättning och trollen visade henne in i en krok, där det låg fullt av spånor. Av dem fick hon ta så många hon ville. Hon tog en hel handfull och när hon kom hem hade spåorna förvandlats till blanka silverpengar.

Det värsta med trollen var att de bytte barn med kristet folks barn innan dessa blivit döpta. Men det kunde de endast göra när det inte var nedlagt stål i vaggan, för hade man gjort det, hade trollen ingen makta. Förr i världen var man mycket försiktigare än nu, för nu är det inte mer än jag av alla, jag känner som iakttar de gamla tecknen. Förr korsade man söden och satte stål över husingångarna, men även det gjorde ingen nytta om trollen hade kristet folks odöpta barn, *som de stället at fostrat.* Då gick de trollens ärenden och mot dem gjorde varken stål eller korstecken någon nytta.

Jag kommer ihåg en familj i Hardeberga som istället för sitt eget fått ett trollbarn, en pyssling, som de kallar dem. Den som jag menar blev aldrig större och låg alltid i vaggan. Han åt som en häst och skrek alltid efter "pulsa". Så gick flera år. En dag hade "m'dern" ingen "pulsa" till honom men gav honom i stället ett självdött svin. Sen gick "kvingan" upp på loftet och såg ner på honom genom ett hål i golvet. Men då kan man tro hon såg en sýn. Nu låg han inte i vaggan längre utan var uppe och dansade på golvet och sjöng att så många är han än varit på stället, så hade han aldrig sett en så stor pulsa. "Kvingan" hade förut trott att det varit något galet med

2244 LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"glytten" och förstod hon att det var en pyssling. Hon gick ner i köket för att värma vattén och skälla ihjäl pysslingen, men då kom trollen med det egna barnet och togo pysslingen med sig. Men en annan gång glömdé hon inte att lägga jörn i vaggan!

De gamla talade ofta om för mig, att de blivit bjudna till gille hos trollen, sedan de kört till müllan för dem. När de körde fick de ej sitta på trollens säckar, för hur lätt var det inte, att de kunde råkats att "fisa" på dem och sådant kunde de ej fördra. En gång berättade gamle, var de på gille hos trollen och fick så "fasligt gott öl". När de skulle taga reda på var det goda ölet kom ifrån, sågo de att det var en ko, som stod och "pissade" och därifrån hundrade trollen ölet! För se troll de kunde förvända synen på folk.

2244

//

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

skogssnuvan.

Skogssnuvan.

När jag var liten bodde mina föräldrar en gång i Gårdstånga. Där var en möbelsnickare, som hette Sac Leman. Han hade slagit vad, att om han mötte Skogssnuvan skulle han ligga hos henne. En natt gick han och sjöng i skogen, då såg han plötsligt skogssnuvan också gå och sjunga. Snickaren blev vilse och kunde länge inte finna vägen hem. Men skogssnuvan gick vid hans sida hela natten, men skräddaren vågade inte ligga hos henne, fast det var det hon ville.

Sk.

Brygghistorie i m

Första del.

1929.

2244

Mjst. K. Frankman

12

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Re. Val Jeppson

Brygghistorie

Älvadansen.

De gamla talade om en dans som de kallade äl-
vadansen. När en spelman spelat länge kunde han
rätt som det var spela en underlig bit, som han ej
kände. Han varken hörde eller såg utan spelade sig
rakt ned i älven. Det var älvdansen. Men det var
ej alla fioler, den kunde spelas på. Min morbror
Nils Svensson i Sandby hade en kvinna och hennes
sisterson var spelman. En gång hade han spelat länge
på en dans och plötsligt räkade han spela älvdansen
och folket där blev som galna. Men han märkte hur
det var fatt och ryckte sig lös ur för trollningen
genom att avskära strängen, men han blev stum ett
halvt år och efter den gången spelade han aldrig
mer på någon danstillställning.

2344

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

13.

Bäckahästen
som fågel.Bäckahäste n
som fågel.

När jag var barn hörde jag talas om en flicka, som sett bäckahästen. Över ån som går mellan Sandby och Hardeberga var förr en bro - men själv har jag aldrig sett den. Den kallades Sularps bro. Det var en gång en flicka - hon hade inte gått för ~~hus~~ - som av sin får blev skickad till smeden för att få ett järn vässat. När hon på hemvägen i skymningen kom vid Sularps bro såg hon ~~en häst i gestalt av en~~ vacker fågel gå vid åkanten. Hon försökte fånga den, men den sprang i vattnet och försvann. När flickan kom hem blev hon vild och svagsint en lång tid för att hon ej låtit fågeln vara ifred. Det var en farlig plats, där vid bron höll "skinnmeln" till. På samma plats var det en man, som såg en sän grann målad eka, ligga vid åkanten, men hur han försökte kunde han ej nå den. När han kom hem blev han mycket sjuk för att han inte låtit otyget vara i fred.

Jag hörde ofta berättas, att mina förfäder kört efter bäckahästen sen de lagt stål i munnen på honom.

Klara
Fröto
Brygghuset
1929

212446

14

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

grundad av Axel Franklin

"Goa Nisse".

Där låg förr ett ställe i Sandby, berättade min far, där de hade Goa Nisse. På det stället stod portarna alltid öppna om natten. Det var för att Goa Nisse skulle dra till gården och de var också mycket rika på det stället. Tjänarna hörde ofta något som asade och släpade om nätterna. Det var Goa Nisse som drog till huset. När drängarna på gården tröskade och de kommo ned till det nedersta sädeslagret i logan, sade de så fort de börja tröskha det: "Nu kan inte Goa Nisse dra hit mer."

"Goa Nisse".

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

135

rättfärdiga domare
gengångare.

Orättfärdiga domare
- gengångare.

Det var en gammal kvinna, som talade om att hon en mörk natt, då hon gick över en åker i Sandby såg en man; som satt på en sten och på var sida om honom satt sex andra män. Det var en domare och hans bisättare, som dömt orätt i livstiden och nu får de varje natt gå igen och döma.

Björkblomma SK

16.

2244 LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Spöken och
gengångare.

Spöken och
gengångare.

Jag är sé ställd, att jag tror både på spöken och gengångare. I bland kan sådant otyg göra sig förmirbart med knackningar och stönan, men ibland kan de också visa sig i hela sin gestalt. Men det kan våra sámma spöke, som ibland kan visa sig helt och ibland bara kan höras. Jo, det är då säkert. Det är allt som det faller dem in.

I norra skogen vid Sandby var det två självmördare, som voro begravna långt ifrån varandra. Den ene hette Kristian och var bara tjugo år gammal då han gjorde av med sig. Den andre var en knekt, som hette Ferm och som stulit. När han blev upptäckt sköt han sig i skogen. Om de två sade folk, att de gick igen, ty de fick naturligtvis ingen frid. Om nätterna vågade ingen gå förbi de ställen där de voro begravna. Jag såg emellertid aldrig deras vänader. Men en dag var jag och en knekt, som hette Berg ute i skogen och fällde träd. Rätt som det var sågo vi ett bross vid det ställe där den ene var begraven. Det var alldeles eldrött och ej som vanlig eld. Vi såde ingenting förrän nästa dag. När jag talade om det för far, såde han till mig, att jag alltid skulle bära stål på mig och sedan den dagen har jag alltid en stålkniiv på mig, för man vet ju ej vadför otyg, man kan komma ut för.

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Häxeri med spinnrock.

Häxeri med spinnrock.

De gamla talade om en spinnrock i Odarslöv som kvinnan, som spann ~~en~~ ^{en} gång inte kunde få att stanna. Hon kunde förstås hålla den med händerna men så snart hon slapp greppet gick den igen. Det var klart att den var förhäxad. Kvinnan tog en bit stål och slog den mot spinnrocken och då försvann förhäxningen.

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVSpökeriet i Igelösa.Spökeriet i Igelösa.

När jag var ung tjänade jag på en kringbyggd gård i Igelösa. En natt var det någon, som knackade på rutan. Husbonden sa till mig, att höra efter vem det var. Jag tog hundarna med mig och gick ut i porten och ropade "Vem där?" Ingen svarade. Då gick jag in igen. Efter fem minuter knackade det igen. Detsamma hände. Ingen svarade då jag frågade. Så knackade det för tredje gången. När jag då kom ut i porten, lyste den alltjämt blodröd och hundarna tjöto. Ingen svarade på mitt rop och jag gick in igen. Sonen frågade mig vad jag sett, men jag sade inte ett ord. Då blev han ond, men fadern, som var förståndigare sa till honom "Lad du en va. I märon sir han de nock!" ~~Dan~~ Nästa morgon tälade jag om det.

Men att det spökte där var inte underligt, ty i den gården sa folk, att där förr i världen begått ett brott.

Spökeriet på gården
i Önneslöv.

Det låg förr en gård i Önneslöv, som det spökrade på och med den gården var det ingen tur. Alla som förut haft den hade blivit utfattiga.

Så var det en gång en klipsk bonde, som köpte den. Det var på hösten det hände. Gårdens folk hade kört in såd en förmiddag och vilade sig under middagen i det tomma leggolvet och sovo. Men drängen och pigan hade klärtrat högre upp bland süden i logan för det var "liasom bra i mellandom." Då sågo de plötsligt en kalv falla ned vid sidan av dem. Drängen skyndade sig att öppna en lem utåt gården och "otyget" försvann. Sedan talade han om händelsen för husbonden, som tyckte att det kunde vara nog med spökerier nu och sökte uppen klok gumma i Annelöv. Hon gav honom ett stålspjut, som han skulle föra genom logan och där spjutet "gav utslag" skulle han gräva, "och vad du finner där skall du låta vila i vigg jord." Mannen gjorde som hon sagt och fann ett skelett, som han lät begrava på kyrkogården. Sedan den dagen upphörde spökerierna.

Spökeriet på gården
i Önneslöv.

2244

20.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Drömmar.

- Drömmar om döda betydde regn.
" " lus " tur.
" " pengar " förargelse.
" " ägg " otur.
-

Drömmar.

Skrivne
LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
Bogjärde

Drottning

1929

2244

21.

Mrs. H. Franklin

Fr. W. J. Frazee

J. Bogjärde

Jerusalems skomakare.

Jerusalems skomakare.

Den gamla kvinnan, meningen fars första svärmor, talade om Jerusalems skomakare, som skall vändra så länge världen står. Han har också gått igenom många länder, men han har inte varit i Sverige på mycket länge och det är därför vi ^{inte} haft krig och annat elände, han kan ligga i dvala också och det hundra år åt gången. Och det häller jag inte för otroligt.

Historia om
en häxa.

De gamla talade om en kvinna, som man visste var häxa. En gång skulle en skräddare hindra henne, att fara till Blåkulla. Han uppehöll sig i samma rum, som hon och satt vid bordändan. På bordet stod ett ljus, som inte ville brinna, hur ofta skräddaren än tände det. Slutligen lade han två synålar i kors i ljuset. Då hade naturligtvis häxan ingen makt med det och det blev tänd. Men då tog häxan ett skutt rakt ut i köket. Skräddaren efter. Han hörde henne mummila något och i nästa ögonblick var hon försvunnen genom skorstenen. Skräddaren mummrade det samma som han tyckte, hon gjort: "Rätt upp och ner". Men det skulle han inte sagt utan i stället "Rött upp och inte ner."

Nu flög han upp i skorstenen och där flög han upp och ner hela natten tills häxan på morgonen kom hem.

Historia om
en häxa.

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

23.

Häxtro.

Häxtra.

I kyrkan på Långfredagsmorgonen kan man se vilka fruntimmer, som varit i Blåkulla på natten. Men det är ej vem som hälst, som kan se dem. De som ska kunna se dem, ska ha på sig nio korn, som gått hela genom kvarnen och den ska innan soluppgången tre gånger gå "avet och rätt" runt kyrkan och sedan blåsa i nyckelhålet i kyrkdörren. När de gjort det, se de häxorna under missan sitta med ryggen vänd mot prästen och med en korg på huvudet.

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

24.

Konsten att alltid
skjuta rätt.

Konsten att all-
tid skjuta rätt.

Jag skulle inte tala om det. Det är något för-skräckligt, men jag vet, atthan inte vill lära någon det och därfor ska jag tala om det.

Det var en smed och han träffade alltid vad han siktade på. Jag kände honom väl och frågade honom hur han bar sig åt. Men det ville han inte tala om. De gamle sade mig det likvälv, men det är styggt att tala om. Innan han konfirmerats hade han lärt sig skjuta och den dagen han konfirmerades tog han oblaten och sköt med den och lade den i bösspipan och sen den dagen sköt han alltid rätt. Han kunde ligga på rygg och skjuta, och han sköt lika bra då. Men han kunde skaffa fram villebråd också. Det hade han lärt i "6-te Mose-bok", sa han.

Han talade också om, att om man lade en brödbit i en mössa och en annan, som ej visste härom, sköt på mössan, kunde han aldrig träffa den. Haglen gick alltid vid sidan, även om han stod aldrig så nära. Men det är klart att man förut skulle ha läst över brödet - det är min tro, fast det hörde jag aldrig ömtalas.

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

25

Häxan i Sandby.

Förr bodde det en kvinna i Sandby, som kallades "Lingan" fast hon hette Lind. Det var en farlig en. Hon kunde taga smöret från folk och mjölka andras kor. Innan hennes tös blev konfirmerad lärde hon henne sina konster för det var förstås meningen att hon skulle efterträda henne. Hon dögs ägert att "miren" skulle häktas och det skulle tillgått oss.

Inspektören på Flyinge, som hette Tullberg, sökte upp "Lingans tös" i moderns främvaro ute i skogen. "I som är så fattiga, vad lever I av?", frågade han. - "Ack, vi står oss bra, vi har både smör och ost", svarade flickan, som var liten, omissstörksamt, och gick bort till ett träd där en kniv var instyckten för att taga bort den.

"Låt den sitta!", sa Tullberg.

- "Hej," sa tösken, "för då kommer korna att mjölka blod" och ville ta kniven, men Tullberg hindrade henne

"Korna dör", sa tösken.

å- "Låt dem dö då," svarade Tullberg, men när han kom hem var hans bästa ko död.

Det var klart, att när tösken stack kniven, skickade hon mjölkhararna i väg och de mjölkade tills hon tog ut kniven igen.

För att skydda korna i stället var det bäst att placera stål under skammel och över dörren.

Häxan i Sandby.

2244 LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

istoria om
"Lingan."

Historia om
"Lingan."

Det var en man i Sandby, som kärnade men inte fick
något smör. Då förstod han att häxeri var med i spelet.
Och det var ingen dum man. Jag kommer väl ihåg honom, fast
jag var bara liten då och han gammal. När han förnam o-
tyget lät han "haspa" alla dörrar och ingen fick öppna.
Sedan tog han ett järn och lade det i elden. När det bli-
vit rödglödgat lade han det i kärran. Men då knäckade det
vältsamt på dörren. Det var "Lingan", som ville in. Mannen
öppnade men slog henne på "skallen" så nisan blödde. Nu
kunde hon ej förhindra honom utan sprang mot hemmet, men mannen lade
järnet i kärran och Lingan blev duktigt "bränd i röven" och
måste länge ligga till sängs.

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMANNESARKIV

27

Lappskott.

Lappskott.

Ja, det finns också, det har jag sett många belägg på. En gång låg jag på Hörby lasarett och upptill mig låg en rik bonde, som råkat ut för ett lappskott. Han berättade, att han varit ute och grävt gropar. Rätt som det var, var det något som högg honom i låret. "Ta te Åsunspågen", sa jag, men han ville inte och blev alldeles fördärvid. Men är det inte konstigt, att de kan skjuta från Lappland och ända hit?.

2244

28.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Men jag talade nyss om lappar. Jag har själv sett en sådan. Det var på den tiden jag tjänade på en gård i Borrlunda. Men på den gården var det ingen tur. Första året dog en ko, andra en häst och alltid var det det bästa djuret. På våren tredje året dog den bästa kon. På vintern samma år kom en lapp från Dalarna till gården. Jag var den första, som såg honom. Han stod utanför på vägen och kastade upp sin käpp flera gånger i luften och grimaserade "så ad de va rent ovärdigt" och hade många konster för sig. Lappen gick in och sa till bonden: "Jag ser, att ni inte har tur i ert hus!" Men det ville inte bonden gå med på. - "Nej det har I inte, Lars Fålsson", sa lappen. "Ge mig fem riksdaler, ska jag säja va I ska göra!" Men det ville icke Lars. Han hade också sagt, att de däruppe ifrån Lappland kan skjuta på folk och få härnere och det kan de också. Vi va tvungna att flytta stallen och sedan träffade aldrig lappskotten "krogen" mer.

2244

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

29.

en som givit sig
den ondes väld.

Han som givit sig
i den ondes väld.

Ägaren till Vegeholmsgården, som ligger söder om Ängelholm hade förskrivit sig till den onde. Det var på 60-talet, det talde de gamle om. Prästen i trakten, som hette Krok, var hos honom två gånger, då han blev mycket sjuk och ville rädda hans själ, men mannen ville inte veta av honom.

Och då var det ju klart, han inte kunde bli salig. Efter döden för han förjänt i sin vagn utanför gården. Då kom Krok dit igen och manade bort honom, för se den prästen kunde mana bort spöken, men det är det visst inte alla präster, som kan. Det är en särskild gåva.

2244

30.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Historier om
Lasse i Nöbbelöv.

Lasse i Nöbbelöv? Jo, den har jag mycket hört talas om. En gång var det så att en av hans döttrar, hade en fästman, som hon ofta var ute och drog med. Men fadern var inte rädd, att det skulle "gau galed" för det kunde han nog bota. Käntänkå. En natt då då fästmannenföljde flickan hem bad han henne gå in i trädgården och hämta honom ett par äpplen. Men hon nekade. Då gick han själv. Men det skulle han inte gjort. Lasse kom och bara såg på honom, men han som stod under ett äppleträd kunde icke gå därifrån. Tösen gick till fadern och bad, att han skulle släppa honom och slutligen gjorde han det också. Men sedan den dagen var det slut med kärleken från pojkens sida. Det var klart att han ej vågade komma in i en släkt, där de kunde sådana konster.

Historier om
Lasse i Nöbbelöv

2244

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En gång var Lasse på ett gille. Där var fullt av folk.
Då var det ett par, som ville driva spektakel med Lasse.
De kastade hans vantar i elden. Men hur det var så kunde
tummarna inte brinna upp. När gillet var slut frågade
Lasse efter vantarna, men fick ej reda på var de blivit
av. Men de som drivit med honom fingo dyrt betala det.
När en av dem kom hem var hans svin sjukt. Han gick till
Lasse för att få råd. Men Lasse svarade: "Det är för sent".
Alla dina "kreg" komma att dö. Men hädanefter ska du inte
ofreda mej, för jag är ej den, som gör någon något illa,
om jag får vara i fred!" Och som Lasse sade, blev det
också. Men sedan den gången var det ingen, som drev med
Lasse.

2244

32.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

istorier om
Åsumspågen.

Jag kände för många år sedan en man, som hette Jöns Jeppsson. En gång berättade han, hade han varit och dansat och sedan hade han och några andra supit sig fulla och sonnat. När han vaknade var han av med femton kronor. Jöns gick till Åsumspågen, för att få reda på tjuven. Åsumspågen tog fram en spann vatten och i det såg Jöns tjuven, som var en av hans bästa vänner. Han tänkte inte göra något av det, men den andre kände på sig, han var upptäckt. Senare reste han till Amerika, men hade ingen ro - så for han hem igen sökte upp Jöns, betalade honom de femton kronorna och då var allt bra. Det var Åsumspågen, som stod bakom det.

Historier om
Åsumspågen.

2244

33.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Åsumspågen var en gång ute och gick. Då mötte han en körande och bad få åka, men blev nekad. I nästa ögonblick gick ena hjulet av vagnen, så att mannen, som körde inte kunde komma någong väg. Ja, Åsumspågen var allt en farlig karl.

Ika.
Frösta lid
Boejskloster son
1929.

Nils H. Franksson 2244
Bir. Nils Jeppsson
J. 1860.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

34

En historia om
Svartkonstboken.

En historia om
Svartkonstboken.

Vet han vad svartkonstboken är?

Av djävulen! Visst inte, det är misstag, för jag har själv hört av religiöst folk, att det är den sjätte av moseböckerna, men den får vi ej studera. Det är väl det jag allt har sagt innan jag fick veta hur det var, Moses var en filur och trollkarl fast det tänker inte folk på.

Jag har hört av de gamla, att det fanns en präst, som hade en svartkonstbok. En gång när prästen predikade i kyrkan sörte drängen upp den och började läsa. Rätt som det såg han att gården var full av pysslingar. Drängen blev rädd och kastade ifrån sig boken. Men prästen, som stod på predikstolen hände att det var något å färde hemma och skyndade sig hem. Här såg han ju pysslingarna och sprang in och tog två tumor ärter, som han kastade ut på gården för att pysslingarna skulle få arbete, ty det var farligt att kalla på den förgäves. Sedan de blivit färdiga, läste han svartkonstboken och manade dem bort igen.

Böjarklostet, Sk.

2244 uppl. av H. Franssons
1929.

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Varulven.

Varulven.

Varulven kan uppträda som hund, gris och ko, angriper
havande kvinnor såvida det ej är en pojke de ska föda.

En man som var varulv var gift med en kvinna som ingen-
ting visste härom. En gång när de höllo på att åka in sade
han: "Jag ska gå bort på en stun!" - "Ska du väl ente?" sa
kvinnan. - "Om de kommer nå'n mensaja' är borta tä tjuvan och
slå men stick ente." Då kom en "so" och kvinna slog den med tjuve
tjuvan. När mannen kom tillbaka såg hon, att han var slagen
och sade: "Nä, men är du en varulv?" - "Nu ska du ha tack,"
sa mannen och från den stunden var han fri.

Varulven.

Min mormor berättade att i början av 1800 - talet var det en gång tre kvinnor i Hardeberga, som när ett stö hade fölat ute på fältet vid soluppgången spände ut fölhamnen och utan att säga ett ord nakna kröpo genom den. Men inspektören på gården fick se dem och han trodde inte på sådant utan blev ond och körde hem dem. Och de hade rätt lång väg att gå och nakna var de, så det var minsann inte roligt, men det var rött åt dem. De ville skaffa sig lätt barnsbörd, men nu blev deras första barn varulv, om det var en pojke och mara, om det blev en flicka och det hände en gång i månaden.

Varulven.

Kropp, själ och ande.

Kropp, själ och ande.

Hör säj, tror han inte det är fel,
när de nu för tiden säger, att människan
består bara av kropp och själ. Det visste
de gamla bättre. Nu glömmer de anden. Men
att den finns, det är klart. Det ser man
bäst, när man sover och skall till att
vakna. Därför har jag ofta sagt till mor
d.v.s. min "kvinga", att när jag sover och
hon skall väcka mig ska hon ropa "Nils!"
och inte "Far!" för då blir jag inte "ve min
sans" en lång stund. Det är anden, som är
ifrån kroppen. Ja, här är mycket att iakt-
taga, men nu frågar folk inte efter det.

2244 LUDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När man sover är andeväsendet ute och flyger. Det har jag fått betyg på mer än en gång. När jag var liten, såg jag en gång i drömmen en släkting, som var i Amerika och som jag aldrig sett, men jag visste med detsamma, att det var min faster och hon hade rest till Amerika tio år innan jag föddes. När jag såg dem i drömmen stod faster upptill farbror och båda varo söndagsklädda. Jag sade till far, att jag sett faster och farbror i Amerika, men han trodde inte på det. Men ett par månader efter visade han mig ett fotografi och frågade vem det var. "Faster och farbror, så såg jag dem precis stå, när jag såg dem", svarade jag. Och det stämde för vi kunde se när kortet var taget och när jag drömt kom vi ihåg. Min ände hade varit i Amerika och hos dem just när de fotograferades.

När människan dör går andeväsendet till Gud igen; men själen går ut i rymden och där svävar den omkring. Den gamle sade att den föddas fanns i blodet.

2244 LUND
FOLKEMINNESFRÅGOR

När man är död svävar sjölen omkring i rymden - anden går till Gud - därigenom kan de döda genom sina själar se oss, men vi kan naturligtvis inte se dem för det är ett svalg mellan våra själar och deras, så att våra själar ej kan tala med de dödas själar. Det är bara en sorts människor, som kan det och det är svedenborgare.

2244

40.

LÖDOS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Rödhåriga.

Rödhåriga det är min tro, är en ått för sig själv.
De äro rävaktiga och inmariga.

Rödhåriga.

2244

41

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Historieß om "Skumparpa-
manner Nils Måansson.

Historien om "Skumparpa
mannen" Nils Måansson.

Dessa historier har jag hört av min far. Det låg ett hus på Nils Måansson ägor. Där bodde två gamla kvinnor, som han ofta hälsade på. De varo goda vänner, kvinnorna och Nils Måansson, men som goda vänner kivade de ofta med varandra. De båda gamla påstodo, att om någon av dem varit Eva, skulle synden aldrig kommit i världen. Det ville Nils Måansson, som kände kvinnors skräplighet inte tro och han beslöt sätta dem på prov. Så snart han fick tillfälle. En dag upptäckte han ett getingbo i en liten "jskvätta" /vattenkvarn/. Tidigt nästa morgon lät han sin dräng fånga bålgetingarna i en säck och befalldé honom, att gå hem till de båda kvinnorna lägga säcken på bordet i stugan och hälsa från Nils Måansson, att de ej fingo öppna den. Själv gick han efter drängen och såg in genom fönstret, hur de båda gamla. Men drängen hade knappat kommit hem förrän de ej längre kunde styra sin nyfikenhet utan öppnade säcken. Bålgetingarna kom ut och de båda Evorna fick fly ur huset. Sen blev det aldrig tal om Eva och ormen vidare. Ja, det var en klipsk karl, Skumparpannen.

A 14/6

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKETRÖNINGSSARKIV

Nils Månsson gick alltid klädd som han gjorde i sin hemtrakt - t.o.m. om han var i Stockholm. En gång var han i Lund och då var det några studenter, som låtsade de ej kände honom och ville driva gäck med honom. De gingo mot honom på gatan och frågade honom: "Hör säg, min gubbe vad kostar hans bistrockar /ben/. /Han hade mycket kraftiga ben./" "Di kostar ingenting", svarade han "men kan I fånga första bisvärmén, som går ut från dem kan I få den till skänks," och därmed "slapp han tre stycken". Det blev för mycket för studenterna, som gav sig i väg.

Klara
Frösta ht
Bojkotter

2244 LUNDAS UNIVERSITETS
FOLKMINNESAVDELNING

43.

Lydas kult Frankfurten
— 1929

Trampa på brödet.

Trampa på brödet.

Trampa på brödet - det är farligt. Det
var en gång en flicka som skulle gå över en
bäck. För att hon ej skulle bli våt om fötterna
lade hon ett par brödkakor i blicken och trampade
på dem för att gå över. Men hon sjönk rakt genom
vattnet ned i jorden. Då var där en präst, som
skulle mana upp henne. Men han kunde inte, för
det var ju Guds gäva, som man har fått till an-
nat än trampa på.

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

44

"Hölen" i
Getingeånn.

Hölen i
Getingeånn.

I "hölen" i Getingeånn "hurrar vattnet alltid runt"
och det är bevis på att den är bottenlös. Där shall
vara en penningkista nedsänkt och den kan endast dragas
upp av ett par tvillingtjurkalvar, som näste vara uppfödda
enbart på mjölk, så länge tills de kunde arbeta.

På Viderups gård, berättade de gamle, föddes en
gång ett par sådana kalvar, som endast fingo mjölk att
dricka. De skulle dra upp kistan och den var enda uppe i
vattenytan, då den ena tjuren föll. Då hördes en röst från
kistan "Vattenhal!" och sedan sjönk kistan i djupet och
där ligger den ännu. Men en av pigorna näste bekänna, att
hon en gång givit den ena tjurkalven en spann vatten, då
hon råkat spilla ut mjölken. Därpå misslyckades det hela.

Skatten i SkarhultSkatten i Skarhult

I Sandby bodde det i min barndom en gammal man, som hette Paul Krok och som var skattstökare. Några skatter hade han funnit för se han hade ett spjut, som letade upp dem till honom. Men när han skulle söka fram skatten i Skarhults slott misslyckades han och detta tog han så hårt, att han blev tokig. Gammalt folk har sagt mig, att den bevakas av en höna.

2244

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKLITERATUR

46.

Pengabloss.

I skogen vid Sandby stod en stor lind och tätt
vid den låg en vacker stuga. En dag såg min kusin och
jag ett bloss precis vid sidan om den. Där sa folk,
var skatter begravna.

Pengabloss.

Gömda skatter.

Det vet var och en att det är stora skatter begravda i jorden, som vi inte kunnna komma åt, om vi inte passa på en viss dag på året. En dag varje år åro skatterna uppe och sola sig. Och det är sant för det har jag exempel på.

I Hardeberga var förr i världen stora fälader. En gång var det en flicka, som gick där och vaktade boskap. Det var strålande solsken, Plötsligt såg hon, att det glittrade på marken, som skinande ull. Hon tog famnen full och sprang hem till modern. "Mor får komma med. Där ligger så mycket to på marken." Men modern såg att det var silverpengar och gick med dottern. Men när de kommit till stället hade draken flyttat skatten för då hade den naturligts redan solat sig en dag.

Ett par år efter var det en dräng, som gick över det ställe där tūsen funnit pengarna. Plötsligt märkte han att där låg ormar precis runt omkring honom. Han måste taga ett hopp rakt över dem för att icke bli biten. Ibland kan skatter bevakas av en drake, men lika ofta kan det vara ormar - det sa de gamla och det häller jag inte alls för olikt.

Gömda skatter.

2244

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKSHÄLSOARKEIV

48.

Jag kommer ihåg att min far talade om en tös, som skulle hämta vatten i en källa. Hon kunde inte hindra att några blad kom med. När hon kom hem hade bladen förvandlats till kopparpengar. Hon gick dit igen med sin mor men då varo bladen försvunna.

2244

49.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Svarade.

Hittar man en järnbit på vägen med hål i, shall man taga den med hem. Det betyder tur, men där näste vara hål i den.

Svarade.

järu med
hål i.

2244

50

KÖPENS UNIVERSITETS
FOLKOMMUNIKATIONSKRIV

Stål.

Stål det verkar mot mycket ont. Förr hade man stål i sädhögarna på loftet. Det var för att skydda sig mot pysslingar.

Stål.

2244

51

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hästskor.

Hästksor.

Det är ju lyckligt att finna hästskor för i den
är det ju hål och det är bra mot allt slags otyg.

2244

52.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Människoben använda
till häxeri.

Människoben använd
till häxeri.

Är det en stygg människa, som finner män-
skoben på en plats, som varit kyrkogård, kan hon
göra mycket ont. Jag kommer i håg från min barndom
en smed i Sandby, som ej kunde arbeta i sin smed-
ja. Där var alltid oroligt. Det hördes, som alla
jörnbitar flögo omkring. Smeden sökte upp en klok
kvinnna i Annelöf och hon gav honom ett spjut, som
han skulle föra genom smedjan och där det "slo an"
skulle han gräva. Han gjorde så och fann mänskoben.
Dem grävde han ned i vigid jord och så upphörde
spökeriet. Det var en kvinna, som han en gång för-
smätt, som grävt ned benen där.

2244

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKHEINRARKIVAvskurna naglar.

Jag skär alltid mina naglar själv och så fort jag gjort det, skär jag i trä med kniven innan någon annan får tag i den för då kan han förgöra kniven så att den ej duger något till. Men sedan jag skurit med den i trä är den "som vanligt igen" och då kan ingen förgöra den.

Avskurna naglar.

I kleine
Bosjö kloster zw.

2244 Uppst. av K. Frankman
1929 54

Prästen som kunde
höra de döda.

Prästen som kunde
höra de döda.

När jag kom hit till Bosjökloster talade hans kvinna, som då hade stället här bredvid och som nu är död om att en gång, när hon skulle gå till Kivik, kom hon förbi en kyrkogård och utanför den möter hon prästen. Det var i kvällningen och det åskade och blixtrade duktigt. Prästen tilltalade henne och sade, att han tyckte om att gå mellan gravarna på kyrkogården, när det åskade och frågade, om hon ville gå med. Det hade hon intet emot på och gick med prästen bort till en grav. "Hör ni något?" frågade prästen. "Nej," sade kvinnan. "Tag mig i handen," och i samma ögonblick hörde hon hur härliga lovsånger steg upp ur graven. "Det är så skönt att höra," sa prästen. Sedan gingo de till en annan grav och när kvinnan tog prästen i handen hörde hon, hur ur graven upsteg rop av jämmer och pin. "Sådant blir vårt liv efter döden", sa prästen "om vi inte sköter oss."

Min uppfattning är att han var en Svedenborgare för de kan ju höra och tala med andevärlden.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVGöingen och kräftan.Göingen och kräftan

Det var en gång en göing, som skulle köpa råg av en präst. På den tiden fick prästerna tionde och därfor hade de mera än andra. När göingen kom till prästgården var prästen inte hemma, men hans fru erbjöd sig "måla" sädern, så snart hon fick tillfälle och bad göingen slå sig ned i köket så länge. Där kokte pigorna "krävs". Sådana djur hade han aldrig sett. "Vad är det?", frågade han - "Det är en sorts fisk och den är mycket god. Vill han inte ha en? Ta en och stoppa den i fickan." - "Men hur länge kan jag ha den där?" frågade göingen. "Hur länge! Åh, sade pigan, som ville driva med honom, "låt den ligga där så länge till den blir röd". Med det beskedet stoppade göingen kräftan i fickan och gick för att samman med prästfrun mäta säd. När de mätt en stund kunde göingen ej hålla sig stilla längre. Kräftan knep honom ouphörligt i skinnet.

Då började göingen dra ner byxorna och ropade "Ja ente fan han e rö eller vid träcker ja fram en!" Prästfrun blev förskräckt och skrek: "Ta och gå me samma!" - "Ja ska betala, ja ska betala," svarade göingen. Då flyktade prästfrun och den missförstådde bonden tog sin säd och gick och slapp betala den för frun ville inte se karlen mer.

2244

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVSandby kyrka.S.Sandby kyrka.

Förr i världen låg det en kyrka vid Flyinge stuteri men ingen i Sandby. Men den blev förstörd för många år sedan och då skulle de sedan uppföra en annan på samma ställe - de har funnit ben där, så nog kan en se där varit en kyrkogård. Men när allt timmer, som skulle användas till den nya kyrkan körts fram flyttades på natten alltsamman till Sandby och där blev också kyrkan uppförd. ~~vem~~ Men vem som flyttade timret vet jag inte.

Skåne
Frostet
Bosökhöder
i 1929.

2244

Kurt Knutsson 57.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Historia om
Oxie bönder.

Historia om
Oxie bönder.

Vet han varför häradet omkring Malmö kallas Oxie härad. Jaså inte. Jo, det är därför, att bönderna där äro dumma som oxar. Jag kommer ihåg en historia om dem, som min far berättade.

A 3/0

Det var tre Oxiebönder, som voro ute och fiskade för där ska ju finns en liten sjö därnere i Oxie. De fick förstas ingenting men så hittade de en kräfta vid stranden, men de visste inte vad det var för ett djur. Så togo de den med sig hem, men där var det inte heller någon, som visste, vad det var för en. De såg ju att den klippte med klorna och därför trodde de det var en skräddare. Frun i huset lade fram vadmalsräckor, som den skulle klippa. Så dumma var Oxie härads bönder! Men det blev förstas ingen-ting klippt. Kräftan gick fram och tillbaka bland räckorna.

"Det är en fin skräddare", sa gårdsbonden. "han bara ritar. Du får klippa", sa han till hustrun. Och allteftersom kräftan förflyttade sig klippte bondhusstrun. Nu blev naturligtvis linräckorna alldeles fördärvade. Då blev de galna på kräftan och ville ta livet av den. En föreslog, att de skulle röka den ihjäl, en annan att de skulle kasta den i brunnen. Slutligen kunde de inte finna på något värre döds-sätt än ro ut och sänka den mitt i sjön. Så skedde, när kräftan kom i vattnet slog den med stjärten. "Se nu, hur den plågas", sa bönderna och rodde belåtna i land.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

xiebönderna i
skogsbygden.

Oxiebönderna i
skogsbygden.

Det var en gång sju Oxiebönder, som skulle köra upp
i Frosta för att hämta timmer. De körde var sin vagn i en
lång rad. Vad händer så? Den som körde först skulle för-
stas de andra rätta sig efter. Den förste tappade efter en
stund sin yxa och sedan sitt rep och många andra saker.
När de andra såg det kastade de samma saker ur sina vagnar.
När de kommo till skogen hade de inga verktyg. Men likaväl
skulle de försöka fälla tränen:

A 11004
1286

Då saade en: "Jag har eld i näsan. Det har jag märkt,
när jag fått på skallen. Om vi kunde fånga den elden kunde
vi sveda av stammen nedtill och så få omkull träden!" Då
gav honom en av de andra på skallen, så att han rullade
runt. Men där var ingen mer än han, som såg någon eld. Så
fick man försöka något annat. En annan av bönderna fick en
idé. "Jag kliver upp och hänger mig i en tjock gren och sen
hänger sig enigvär i mina ben, en annan i hans och så vidare.
Av tyngden kommer då trädet att falla på ena sidan!" Sagt
och gjort. Men när den siste just hängt sig i den näst sistes
ben ropade den förste: "Vänta lite! Ja ska bara spotta i
nävarna". Det gjorde han och alla föll till marken. Så blev
de förbannade och körde hem för sådana fän passar inte bland
riktigt folk.

Västgötarna och grytan
som kokade av sig själv.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Västgötarna och grytan
som kokade av sig själv

När jag nu talar om fän kommer jag att tänka på att västgötarna är nästan lika dumma som Oxiebönderna. Det var en gång tre västgötar, som kom in i ett hus i Skåne, där frun i huset kokte örter. Hon hade just tagit grytan av elden och ställt den på golvet, när de tre inträdde. Nu vet ju var och en med förstånd, att en gryta med örter kokar en stund efter den tagits från elden. Men västgötarna, de nösten kunde inte till det. "Det var en bra gryta", sade den ene, "den kokar utan eld. Vad ska I ha för den?" - "Sju och tjugo daler!" skämtade moran. Men västgötarna trodde det var allvar och köpte grytan av moran, som inte kunde förstå vad det var för fän, hon råkats ut för. Sedan skyndade de tre ut och satte grytan i gräset. Men nu var det förstås slut med kokandet. Då blev de ilsksna på grytan och slängde henne i ån. Det porlade och sjöd om den, när den sjönk. "Nu kokar den", skrek en och störtade på huvudet efter. När han inte kom upp ropade de två andra: "Nu äter han upp alltihop" och hoppade båda efter ned i ån och där blev de förstås alla tre. Tacka vet jag skåningar, d.v.s. inte Oxiebönder för de är inte bättre.

jw. A 1260

18K.

Bosjöholms
Fors. s:m

Sägen. 1929

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV

Jätten Finn.

Alfr. K. Frithzsson

60.

Ber. Nils Fagerström

Förd i Bosjöholms
Sägen.

När jätten Finn byggt Lunds domkyrka och han blivit lyrad på betalningen försökte han välta kyrkan. Men det kunde han inte för prästen hade satt ett kors på dess torn, och det är sedan den gången, det är kors på alla kyrkor. Då tog Finn sin fru med sig och begav sig till Romaledklint, för det fanns inga stora stenar närmare. Frun tog ett hårband, lade det om den största sten, hon kunde finna och slaggade den mot Lunds domkyrka. Men det bar sig inte bättre än att stenen römmade i två stycken. Den ena biten fäll ned på Östra Odarslövs ägor. Och den stenen kommer jag väl ihåg. När min far och jag kommo förbi den, sade han ofta: "Var gång den stenen luktar bröd, vändes den sig." Och att den stenen var stor förstår man, för när den sprängdes fick man använda 207 "tvåspänningar" för att försla bort den. Den andra delen av stenen fäll ner på Hardeberga fälad. Och den vet jag intet vidare om.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sägen.

Rövarna i Rövarekulan.

Sägen.

Den historien vet jag är sann för den har jag själv flera gånger hört av de gamla, och jag har hört den den gången jag tjänade i Borrlunda också. Det var så att det var på den tiden det fanns snapphanar. Då låg det ett ställe - jag kommer inte ihåg om det var i Gudmundtorp eller Rolsberga - och dit kom tolv vilda karlar en kväll. "Kvingen på gårén var ensam himma me en dräng." Hon såg ju strax vad det var för folk och skicka drängen till Skarkhult efter hjälp. Snapphanarna la bössorna på bordet i "stuan" och var annars mycket hyggliga. De frågade om de kunde få mat. Jo det gick an och de fick både bröd och mer. "Så sa kvingen att hon skulle bestå på dom" och det hade de ju ingenting emot. Så tog hon en kittel, men si hon var klok nog att slå ner vatten än mjölk i kitteln. När hon så förnam att det kom folk, slog hon vad som var i kitteln över de bovarnas gevär, så de blev obrukbara. Och då kunde ju inte snapphanarna göra något särskilt motstånd utan "di ble tana." Sen så tog de dem till deras tillhåll i "Kulan" och där var bara ett fruntimmer och den tog rättvisan också och sen "slapp man det lättet."

"flet"

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sägen.Rövarna i Pinedalen.Sägen.

När jag kom hit, det var 1900, berättade de gamle, att en 20 - 30 år innan jag kom hit bodde vid Pinedalen ett "simpelt och rälit folk". Det var en man, som hade två stora söner och plundrade vägfarande i dalen. Iå den tiden var det en präst i Igelösa, som hette Brezelius. Han hade två bröder, en som var assessor. Det var en vinter, som han i släde skulle köra och hälsa på assessor. När han kom genom Pinedalen blev han överfallen av rövare. Men se, den prästen var en dunderkarl, - sådana präster finns inte nu mera. Den ene slog han till så att han blev liggande och den andre grep han i kragen och frågade var han hörde hemma. Han måste visa prästen vägen till huset, där han bodde. Prästen förde in honom. Därinne låg gubben till sängs. Prästen frågade vem det var och pekade på rövaren. "Det är min son", sa mannen. "Då får I passa honom bättre," sa Brezelius, "och så kan I plocka upp den andre, som ligger nere i dalen." När Brezelius körde hem från brodern fick han köra i fred genom Pinedalen.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVRingsjöns uppkomst.Sägen.

Vet han hur det gick jätten Finn, när han blivit lurad vid bygget på Lunds domkyrka? -

Förstenad, sir han, ingalunda, ingalunda, det vet jag mycket bättre och sätta jag tala om det för honom.

Jo det var så att när han blivit lurad av prästen, tyckte han att han skulle förtjäna lite pengar och så kom han överens med bönderna att han skulle fylla det ställe i ån vid Getinge, som är så djupt att man ej kan finna botten. Så gick han mot norr för att ta jord och när han kom till det ställe där Ringsjön nu ligger, började han gräva med bågge händerna. Och det var ju klart att han kunde tä mer med höger än med vänstra handen, därför blev också östra Ringsjön större än västra. Jorden stoppade han i en sück och gick mot Getinge. Men så rustade han på ett ställe, som sedan dess fick namnet efter honom d.v.s. Finnållt /Finnhult/. Där gick han flera gånger emellan. Men så en gång gick sückan sönder på två ställe och mycket jord rann ut. De va där som åtterhögarna ligger d.v.s. på Östergårdsmark, som förr hörde till Viderup. Så gick det till att det djupa stället i ån vid Getinge aldrig blev fyllt, för sen brydde Finn sig inte mer om det.

2244 LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Djursaga.

Räven och björnen.

Djursaga.

A s 157

En gång mötte björnen räven och ville veta hur en mänska såg ut.

"Vet du inte det!" sa räven "Gå med mig ska ja visa dig en." Så gingo de tillsamman ett stycke. Om en stund mötte de ett barn.

"Är det en mänska?", frågade björnen.

"Ska bli en," svarade räven, och så gingo de vidare, lite efter sågo de en gubbe.

"Är det en mänska?", frågade björnen.

"Har varit en," svarade räven, och så fotsatte de. Sedan sågo de en jägare.

"Där är en mänska," sade räven "nu kan du gå och se hur en sådan ser ut" fortsatte han och försvann. Men björnen fortsatte bort mot jägarn, som stod och laddade sitt gevär och förde laddstocken ned i pipan just när han såg björnen. Denne stannade och såg intresserad på. När jägarn blev färdig sköt han på björnen, men ett skott förslog inte till en sådan best utan björnen sprang sin väg och sökte upp räven.

"De va en räli mänska", sa björnen, "han snusa, tugga tobak och sen spotta han en i synen me bussa na!"

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Djursaga.Räven och skatan.Djursaga.

Räven och skatan hade en gång sina ungar tillhopa. En tid gick det bra men sedan kunde räven ej motstå sin natur utan åt upp skatungarna. Skatan ville ställa räven till svars men denna ställdes sig oskyldig. Det var hans ungar, sade han, som gjort det och "barn de göra barnsliga gärningar", fortsatte han och det var ingenting de kunde hjälpa. Skatan låtsade sig vara nöjd med förklaringen. Och det är ingen dum fågel, skatan. Hon beslöt hämmas. Rävens värsta fiende var jakthunden, som jagat honom många gånger. Till honom flög skatan.

"Vill du hjälpa mig," sa skatan till hunden, "så ska vi förgöra räven!"

"Hur skall det gå till," frågade hunden.

"Jo, det ska jag säga dig. Du ska låtsa vara död, vad som än händer, tills du får räven så nära, att du kan fänga den", svarade skatan.

Det var hunden med på. Så följdes de åt till ett stort träd. Under det lade sig hunden och låtsade vara död. Så flög skatan till räven och sade honom att hans störste ovän var död. Räven ville till en början inte tro det men snart blev han övertygad.

"Är det sant ska jag skita en stor lort på honom", sa räven. När de kommo en bit från det ställe där hunden lag, sade räven att skatan skulle flyga och se om han var riktigt död. Det gjorde skatan och hackade på hunden ett par gånger för att övertyga räven. Då trodde räven och gick bort och lyfte ena benet... men då för hunden upp och grep honom.

Och då skrattade skatan: "Se så nu gör inte barn barnsliga gärningar mer!"

A. 56 §

Djursaga.Räven som blev lurad av de andra djuren.Djursaga.

Det var en morgon som räven var ute och gick utan att han kunnat ta någon föda. Så såg han en gås, som hade gäslingar.

"Kan ja få en av dem," frågade räven gäsen och pekade på gäslingarna.

"Gärna det", sade gäsen "men ja ska ut och skölja dem först. Så simmade allesamman ut i vattnet och räven fick se i minnen efter den spisen. Sedan gick han och kom till en flock får och en bagge.

"Kan ja få ett av dina baggalamm?", sa räven.

- "Gärna det", sa baggen, "men sätt dig först där på tuvan och blunda, så skall jag ställa om att det springer rakt i gapet på dig." Det gjorde räven och baggen rände mot honom med all kraft. Räven slog en kullerbytta och gav sig i väg.

Sedan träffade han en fölmärr.

"Kan jag få ditt föl", sa räven.

- "Gärna det", sa märren "om du kan läsa vad som står skrivet under mitt vänstra bakben. Det skulle ju räven och gick bakom märren men väl där slog den bakut och träffade räven, som flög därifrån fortare än han kommit dit. Då hade räven fått nog och gick och lade sig under ett träd och sade för sig själv: "Nu har jag fått både gäslingar föl och får..." Men då var det en man, som var uppe i trädet, som tappade sin yxa rakt ned på rävens svans, som höggs av. Då blev räven ond och skrek:

"En kan ej si ett skrämta or' i sköven,
förrän rompan ryckis å opp i röven."

Aa 122

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVSaga.Kvinnan som icke fick bukt med grisén.Saga.

Å 1630

Det var en gång en kvinna, som skulle köra sin gris, som hette Jepp in i svinastian. Men grisén ville inte gå. Då gick kvinnan till käppen, "Käre käpp! Slå Jepp för han ville inte gå in. Men käppen ville inte. Då gick kvinnan till elden.

"Käre eld! Bränn käppen, för käppen ville inte slå Jepp och Jepp ville inte gå in." Men elden nekade också. Då gick kvinnan till vattnet och sade: "Kära vatten. Släck elden, för elden vill inte bränna käppen och käppen vill inte slå Jepp och Jepp vill inte gå in." Men vattnet ville inte heller. Då gick kvinnan till kon. "Kära kon, drick vattnet för vattnet vill inte släcka elden och elden vill inte bränna käppen och käppen vill inte slå Jepp och Jepp vill inte gå in. Kon svarade som de andra. Då gick hon till slaktären. "Käre slaktare. Slakta kon för kon vill inte dricka vattnet och vattnet vill inte släcka elden och elden vill inte bränna käppen och käppen vill inte slå Jepp och Jepp vill inte gå in. Men slaktaren nekade. Då gick hon till repet. "Kära rep, häng slaktaren för slaktaren vill inte slakta kon och kon vill inte dricka vattnet och vattnet vill inte släcka elden och elden vill inte bränna käppen och käppen vill inte slå Jepp och Jepp vill inte gå in." Men repet ville inte. Då gick hon till musen. "Käre mus, bit sönder repet för repet vill inte hänga slaktaren och slaktaren vill inte slakta kon och kon vill inte dricka vattnet och vattnet vill inte släcka elden och elden vill inte bränna käppen och käppen vill inte slå Jepp och Jepp vill inte

2244

68.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

gå in." Men musen svarade som de andra. Slutligen gick kvinnan till katten. "Kära katt, få upp musen för musen vill inte bita sönder repet och repet vill inte hänga slaktaren och slaktaren vill inte slakta kon och kon vill inte dricka vattnet och vattnet vill inte släcka elden och elden vill inte bränna käppen och käppen vill inte slå Jepp och Jepp vill inte gå in." Och katten var inte den som nekade. Han rusade på misén. Och musen på repet och repet på slaktaren och slaktaren på kon och kon på vattnet och vattnet på elden och elden på käppen och käppen på Jepp och Jepp in i svinastian.

Skrivne
Västgötalands pr
Fasta härad
År 1939.

Prästen som ropade:
"Spar, trumf!" i
predikstolen.

De gamle berättade, att det en gång var en präst i Dalby - han var "kappelan" förresten - som var glad i att spela kort. En gång satt han med några herrar och spelade på gästgivargården ända tills det var tid att predika. "Spar, trumf!", ropade prästen och slog korten i bordet. De andra frågade honom om han vågade säga d. orden från predikstolen. Prästen slog vad om en stor summa pengar, att han skulle våga. Sedan gingo alla direkt i kyrkan. När prästen kom på predikstolen började han: "De sitter här och spelar kort och super hela nötterna genom och kastar kortlaparna i bordet och skriker: "Spar, trumf!" Det var en redig präst den och sitt vad vann han med glans.

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
M. A. Lundström
Nageon. M. Lundström
Född 1860. i Rättan

69

Prästen som ropade:
"Spar trumf!" i
predikstolen.

År 1839

2244

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

70

Bäckahästen.

Bäckahästen.

I Sandby var det en gång några "skolglyttar", som sågo en vacker vit häst stå och beta vid ån. Den stod så stilla, att en av glyttarna vågade kliiva upp på ryggen på den och snart klev också flera upp och hästen blev längre och längre. Men hur det var tyckte den siste att det ej var plats nog för honom och ropade: "Herre Jesus, det är ju ej plats till mig." Ögonblickligen kastade hästen allesamman i gräset och försvann ned i ån.

2244

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

71

Vad är det för en fågel, som äter tre års mogen frukt?

/Staren. enebär/

Hur många sorters träd finns det i skogen?

Litet och stort
långt och "stacked" /kort/
"krogad och rött".

2244

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

72.

"Mod gör makt", sa käringen, stängades med tjuren.

Vad är det för en fågel, som ger sina ungar di?

/Flüdermusen/.

2244

73.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vad är det för en fågel, som ingen tunga har?

/Storken/

Vad är det för en fågel som ingen lunga har?

/Flädermusen/

74

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Jag kommer snart igen", sa käringen följde med kvarnvingarna.

"Jag synar vägen ", sa länsmannen, låg i diket.

2244 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

75.

Plöja och inte så,
läsa och inte förstå,
och segla utan vind,
det är tre förlorade ting.

"Här behövs spacklas", sa målaren låg i diket och
kände på kullerstenarna.

Beväringsvisa från Tvedöra.

Tvedöra den glada, den trevliga heden,
där gossarna stolt stå i pilraka leden,
där liv är i varje den tragaste vrå,
där allting för pengar man även kan få.

Jag kom dit för att få rätt lära exercera
i takt kunna framåt marschera,
att rätt lära skjuta och skylda gevär,
att rätt lära vad krigarkonsten begär.

O, härligt är krigarelivet i
ej något med det kan jämföras på jorden.
Flickorna älska ju krigare blott
och ~~väntar~~ ^{väntar} ~~med~~ ^{med} krigars opänning ~~att~~ ^{att}.

På heden man alltid sig gladelig finner,
när flickorna komma all sorg då försvinner,
där skrattas, där dansas, där smekes också,
en kyss kanske även man lyckas att få.

Var morgon när klockan till fem haver slagit,
och man sig en styrkande sömn haver tagit,
då höres reveljen med brusande makt,
framståga längs gatan i en bullrande takt.

Om söndagen alla vi gå för att möta,
vår käraste älskling, den rara, den söta,
hon kommer likt ängeln från himmelen ner,
och av bara kärlek både gråter och ler.

Men så ljuder trumman, adjö med kurtisen,
ty nu börjas alltid den kåra exercisen,
och fram defilera vi rad efter rad,
"Bra gossar, det är bra," vår överste sad.

I famnen man henne så kärleksfull sluter,
~~Och~~, älskade flicka, för dig jag utgjuter
den sista bloddroppen, som finns i mitt bröst,
~~Och~~ älskade flicka, du är all min tröst!

Vi gifte oss sedan jag blev man i huset,
men aldrig jag glömmer Tvedöralivsuset,
och om mina barn, de bli gossar, näväl,
de alla ska krigare bli ja, min själ!.

Fragment av beväringss-
visa från Tvedöra.

Norra skåningar, norra skåningar
packen eder undan.
Norra skåningar, norra skåningar
packen eder undan.
Ett två tre, fem sex sju,
södra skåningarna komma nu.

Fragment av beväringss-
visa från Tvedöra.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2244

79

Rim.

Haur e min hua,
haur e min hatt,
haur e tösen ja lau hos i natt.

Rim.

2244

80

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ortöj.

Nårr di mādor på, så blir de nādd au'ed ändå.

Ortöj.

Nu e de ti' skräpporna ska väjsa.

/När någon ljög./

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV.

Tabu för havande
kvinnor.

En havande kvinna får inte se en hare och en död hare endast om den är uppskuren. Det är naturligtvis därför att alla harar som kommer till stå'n är uppskurna. ~~Harmun~~ /"Haraskår"/

När man är i sällskap med en havande kvinna får man aldrig sätta en tjuga i marken, för då får hon svårt att föda barn. Men det gör ingenting, om hon låtsar som ingenting och ej blir rädd.

På tal om rädsla så såg min mormor, en gång när hon var havande, en fjantlig tös. Mormor blev rädd och när hennes barn föddes blev det också fjantigt.

Men nu kommer jag att tänka på en olycka, som jag avvärjde - ja, det var i år det hände /1929/ - Nabons kvinna var med barn och jag kom dit. Då såg jag att en järnkil satt i en trädstrubbe tätt vid huset. Jag fick naturligtvis ställt om, så att kilen så fort som möjligt kom bort, för tänk bara om kvinna fått se den - då skulle hon fått svårt att föda sitt barn.

Tabu för havande
kvinnor.

Lagud

88

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dop.

Förr var det så i Sandby, att om ett barn "påbörjats"
innan äktenskapet, fick mannen, när barnet döptes böta två
kronor till prästen.

Dop.

2244

83.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nästablod.

Jag ska tala om ett medel, som jag alltid använder och som är det bästa, jag vet. Om blodet kommer från ex. den vänstra näsborren ska man binda en röd tråd om vänstra lillfingret, om högra näsborren, tråd om höger lillfingret och om båda näsborrarna tråd om båda lillfingrarna.

Nästablod.

2244

84

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gå i tjänst.

Det är ej bra att gå i tjänst förrän solen är nedgången. Måndagen är rätt bra till det, för då blir man man om den, som tar tjänst. Men fredagen är den bästa av veckans alla dagar, förr du blir det fredligt hela tiden man är där på stället.

Gå i tjänst.

2244

85.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Visa vid ringdans.

Måns Månsson med tröskorna på
han går i den långa "måsen."
Där går han omkring
och bär på sin ring
och pengar har han i påsen.

Se och se och se på mig,
och får du mig står du dig,
och vill du inte ha mej,
så kan katten ta mej,
bara ja blir kvitt för dej.

2244

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVVisa vid ringdans om julen.

Gläd dig du skänning,
i morgon ska du äta gröt,
doppa den i honung,
så bliver den så söt.
trall...
doppa den i honung,
så bliver den så söt.

2244

87

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julafton.

Julafton skulle komma ha av såkakan för att ej "pisso
blod", hästaina för att bli kraftiga.

Julafton.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVJullekar.

De ägerande sutto på golvet i en ring, tätt intill varandra med händerna bak ryggen. För den som var inne i ringen gällde det, att slå ner på den, som hade ringen, som alltså bak ryggarna gick från den ene till den andre. Lyckades det fick den han tagit ringen ifrån avlösa honom. Under tiden han sökte sjöng man:

Denna daleren ska vandra
från den ena till den andra,
ack, hur skönt, ack, hur skönt,
att han ej dalern fann.

Jullekar.

2244

89

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Midsommarafton.

Midsommarafton gav man kärleksörten namn efter folket på gården och satte dem upp under bjälkarna i stugan. Namnen till den ört, som först vissnade dög först.

Midsommarafton.

2244

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vårarbete.Vårarbete.

Nu är det ej många, som kommer ihåg de gamla tecknen. Förr sa de gamla att

Tidig påsk betydde tidig vår.

Torr vår betydde torr höst.

Så fick man ej göra förrän efter påsk, och alltid skulle man så när månén stod i ny.

Men alla sorters rotfrukter skulle sättas i "nedan".

Få tal om så kommer jag ihåg en historia, som min far berättade. Det var två goda vänner, som var bönder. Den ene fick alltid vackert korn, den andre alltid dåligt. Då frågade han, som hade otur med kornet och som var "förtröden" på sin vän, vilka tecken han rättade sig efter för att alltid få så vackert korn. "Jo", sade den andre, "mitt körn det sår jag, när mitt pärönträd börjar blomma, och då blir det alltid bra." Den andre tackade för upplysningen, men om natten gick han till trädet och slog varmt vatten vid stammen och det gjorde han många gånger. Pärönträdet blommade näurligtvis alldelens för tidigt, men ügarén sådde likväld korn och det frös bort alltsamman. Då skrattade den "förtrödne" grannen. Så en kan se att folk inte var nå'n Guds änglar förr i världen heller.

2244

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVFlädermusen.Flädermusen.

Vet han hur många droppar blod en flädermus har.
Jaså inte, je, den har bara en droppe och det är dag-
sens sanning för det har jag själv sett. Förr sa de
alltid, att när man fångat en flädermus skulle man
taga den droppen i en näsduk och sedan kunde man få vil-
ken flicka som helst. Men det var ej bra att göra på
det viset för ättenskapet blev alltid olyckligt,

Skåne
Fjärås
Bosjökloster pr

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2244

Mitt av J. H. Storchman 92.
- 1929 -

Storken.

Storken.

Det är lyckligt när en stork bygger på ens hustak, det vet ju var man. Men nu förtiden är det ont om storkar. Jag har visst läst att i år /1929/, det skall endast finnas 4 par i Skåne och det är väl därför allting går mycket sämre nu än förr. Men jag vet varför inte. Storken kommer hit mer - när jag var liten såg jag stora svärmar. Förr hade man ju bara segelfartyg och sjörörelsen berättat för mig, att då kunde, när det var ute på havet, storkar komma och slå sig ner hos dem och ibland var där så många att fartyget fick slagsida. Det är klart, att de behövde vila sig på den långa vägen hit upp. Men sen kom ju ångbåtarna och det är klart, att på de rykande odjurens vägade inte storkarna slå sig ner. Det är därför vi ha så lite storkar nu för tiden.

Men när man då har en stork på huset, då ska man inte stöta sig med den, för då kommer en olycka att hända, om inte genast så om männens familj i framtiden ~~är~~ om ^{har} huset.

Och att det är sant kan jag ge betyg på. Nere i Hardeberga var i min ungdom en bonde, som hette Anders Andersson och han hade en stork på taket och den hade små ungar. Flera gånger i veckan kom en annan stork och "maga" den och det var inte "mannen." Sen flög storken, som hade ungarna ned i en grop med vatten och tvättade sig och det gjorde hon var gång den andra varit och hälsat på henne.

Men så en dag, när han var hos henne var Andersson dum nog att tücka till gropen, så när hon kom kunde hon inte tvätta sig, utan fick flyga upp på taket igen. Men då kom hennes riktige man. Han var bara hos henne ett ögonblick och så flög han igen, men kom tillbaka med många andra storkar och de hackade snart ihjäl henne.

Men att det ej var någon lycka med vad Andersson gjort, det kan man se av att hans son råkade i olycka.

Landskap: Skåne
Härad: Frosta
Socken: Bosjöklöster
Uppteckningsår: 1929

2244

94

Upptecknat av: K.Frankman

Berättat av: Nils Jeppsson
Född i Bosjöklöster

Dödad valp under
nybyggt hus.

Dödad valp under
nybyggt hus.

På den tiden vi bodde i Räften hade vi en jakthund, som en gång fick en valp. En dag skulle vi köra till Hörby marknad, min far och jag, och jakthunden följde med. När vi kom hem igen fanns inte valpen där men hunden spåra upp den. Det var en granne som tagit den, dödat den och grävt ner den under sitt nybyggda hus för att det skulle bli tur i huset. Far blev inte ond för så som vår granne gjort skulle man göra. Det var bra, men hunden kunde förstås inte "li" tjuven sedan.

95.

2244

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När man lärde barn
räkna i Sandby.

När man lärde barn
räkna i Sandby.

- 1-2 - barnen gå.
- 3-4 - ta en lyra.
- 5-6 - plocka gäss.
- 7-8 - plocka tockan.
- 9-10 - stötte bliie /blt/.
- 11-12 - kör prästens närr i fäl /föl/.
- 13-14 - plocka lusen ur skjortan.
- 15-16 - kan du läxan?
- 17-18 - gå på gatan.
- 19-20 - det var lögn, din strupe /strupe/.